

Jens Munk

En af de meget smukke medaljer i min samling, er Jens Munk medaljen. Medaljen er en af dem man med fordel kan se "med fingrene", altså ikke noget sart sølvtøj der dårligt nok kan tåle at man ser på det.

Den berømte opdagelsesrejsende Jens Munk (1579-1628) blev i 1978, 350-året for sin død mindet med en medalje udført af den canadisk fødte billedhugger Barry Lereng Wilmont, der er bosiddende i København.

Medaljen er støbt i bronze hos bronzestøber Leif Jensen, i en teknik der hedder cire perdue. Ciselering og patinerings har Barry Wilmont foretaget i sit atelier. Mit eksemplar har nr. 21 af 300, kunstneren har senere konstateret at der højst er fremstillet 27 eksemplarer.

Størrelsen er 90 millimeter, vægten ca. 400 gram og prisen var 360,00 kroner. Hver medalje har indslået et nummer i randen, og der skulle medfølge et garantibevis, sådan et har jeg aldrig set, men det har nu også mindre betydning.

I et avisudklip jeg har fra Jyllands Posten 21. januar 1978, står at "Medaljen kan købes om et par måneder på kunstnerens adresse: Borgergade 134, 1300 København K., men der må påregnes en leveringstid fra fire til seks uger, idet kunstneren personlig behandler hver enkelt medalje fra først til sidst". Til det sidste vil jeg bemærke at mit eksemplar, ikke alene er en meget smuk, rustik, medalje, men også vidner om godt håndværk.

Til Morgenavisen Jyllands-Posten, har kunstneren udtalt, at han har valgt medaljens motiver ud fra beretningen om Jens Munks berømte togt i 1619 for at finde Nordvestpassagen - søvejen til Indien og Kina nord om Canada.

Men da der ikke findes noget portræt af Jens Munk, har han som for-sidemotiv valgt i stedet at vise Hudson Bay fra et landkort fra 1600-tallet. Om bagsidemotivet fortæller han, at gengivelsen af skibet "Lamprenen" er næsten korrekt, idet han har arbejdet efter rigtige tegninger fra samme værft, som byggede skibet.

Jens Munk kom allerede som dreng til søs, og senere opholdt han sig nogle år i Brasilien, hvorfra han kom hjem 1598. Men hans eventyrlige liv begynder dog først rigtig for alvor den 1. marts 1611. Da passerer han vindebroen over Stadsgraven, går forbi vagten og ind gennem Bremerholms port for som nyudnævnt søkaptajn i den danske flåde at aflægge skibsedens op-læst af rigsadmiral Mogens Ulfeldt.

Kort tid efter udbrød Kalmarkrigen, hvori han deltog først som næstkommanderende på fregatten "Heringnæs" under eskadreadmiral Jørgen Daa, senere som chef på krigsskibet "Den sorte Hund", der var med ved fæstningen Elfsborgs fald den 24. maj 1612. Krigen sluttede med freden i Knærød den 20. januar 1613, hvor fæstningen blev sat i pant for den million rigsdaler, som svenskerne måtte betale i krigsomkostninger til Danmark. (Elfsborgs løsen).

Medlemsblad for:
**Numismatisk Forening
for Nord- og Sydslesvig**

Redaktion/ Kommission:

Jens Madsen
Jørgensby 14
6310 Broager
jensmadsen@moneta.dk
Tlf.: 74 44 95 63
Gengivelse af artikler kun
efter indhentet tilladelse
og med kildeangivelse.

Formand:

Henning Kjær
Kærmindevej 17
6400 Sønderborg.
Tlf.: 74 43 34 82
Fakjaer@mail.tele.dk

Brevbud:

Ved brevbud betales 3% i
salær og evt. porto.

Faste brevbud skal være
fremme dagen før auktionen.

Modtages af
H. C. Deelee
Genser Bygade 29
6230 Røde Kro
Telefon 74 66 49 50
hansdeele@bbsyd.dk

Oplag: ca. 130 stk.

Foreningens vedtægter kan
altid rekvireres hos
formanden.

www.nfns.dk

Tryk: Langenberg
Sønderborg

Under mange og lange besværligheder fik Jens Munk endelig bemandet og udrustet de to skibe, fregatten "Enhjørningen" og jagten "Lamprenen" som Christian IV havde stillet til rådighed, da han pålagde Jens Munk at finde søvejen til Indien og Kina nord om Canada, og umiddelbart efter en gudstjeneste i Holmens kirke, hvor kongen selv talte til besætningen, i alt 64 mand, stod de to skibe havnen ud søndag den 9. maj 1619 med kongens orlogsflag vajende fra Enhjørningens stormast.

Den 9. september nøjagtig tre måneder efter afrejsen fra København, var skibene nået til Hudson Bay, efter mange uheld og forsinkelser. Men nu kom vinteren langt tidligere og meget hårdere end sædvanlig. Det satte i med storm, snefog og hård frost, så alle var enige om, at det var håbløst at fortsætte. Den 18. september gav Jens Munk da ordre til at forsøge en overvintring ved Churchillflodens udmunding i bunden af Hudson Bay.

Her skal ikke berettes om den tragedie, der udspillede i de følgende måneder, hvor næsten hele mandskabet dør af skørbug.

Det kan man læse om i Jens Munks dagbog, hvori han fra nytårsdag 1620 beretter om den tiltagende sygdom blandt besætningen og for hver dag nævner, hvem der nu er bukket under. Pinsedag den 4. juni var der kun tre mand i live foruden ham selv, og nu har han opgivet håbet. Han skriver sit testamente, siger alverden godnat og befaler sin sjæl i Guds hånd.

Men skæbnen ville det anderledes. Foråret var kommet, og med det kom grønne planter, som indeholdt de vitaminer, der kunne redde hans og de to andre overlevendes liv. De kravlede rundt på alle fire og gravede med negleløse fingre for at finde de livgivende planter og rødder.

Efter ufattelige lidelser og strabadser og ved ukuelig energi lykkedes det de tre mænd at få "Lamprenen" fri og søndag den 16. juni stod skibet ud af Hudson Bay med skibsjollen fra "Enhjørningen" på slæb og kaptajnen selv ved rotpinden. Efter 67 døgn på havet lander skibet i Norge, og Jens Munk skriver: "Der jeg nu havde skibet udi god Behold og var udi kristent Land igen kommen, da græder vi arme Mennesker af stor Glæde og takkede Gud, fordi han os naadeligen den Lykke havde beskæret".

Det lykkedes således Jens Munk ved hjælp af kun to mand at føre det mindste skib "Lamprenen" tilbage over Atlanten - en sømandsbedrift, der savner sin lige i dansk skibshistorie.

Jens Munk har selv skildret rejsen i Navigatio Septentrionalis 1624, men De kan også læse om den spændende tur i Thorkild Hansens bog: "Jens Munk", udsendt 1965.

Verner Meier

Bragt i bladet år 2000

Medlemssalg nr. 458
tirsdag den 12. september 2017

Nr	Me dl		Kons	Opr. Pris	
		Sedler			
1	38	DK Christiansfeld 50 pf. Uden kontrol nr. Si. 62	0	85	
2	38	DK Løgumkloster 50 pf. Si. 67	0	20	
3	38	DK Tinglev 50 pf. Si. 100A	0	20	
4	38	DK Tinglev 50 pf. Si. 100B	0	20	
5	38	DK Tinglev 50 pf. Si. 100D	0	20	
6	38	DK Varnæs 1 mark Si. 112	0	125	
7	38	D 5 forskellige sedler	0	25	
8	38	D 5 forskellige sedler	0	25	
9	38	D 5 forskellige sedler	0	25	
10	86	DK. 5 kroneseddel 1929H Si. 100	1	95	
11	86	DK. 10 kroneseddel 1917D Si. 103	1	110	
12	86	DK. 50 pf. Knivsbjerg Si. 61	0	295	
13	86	DK. 20 mark Sønderborg Si. 86	1	60	
14	39	DK 10 kr 1937L Pugh 9701807 Si105	1	25	
15	39	DK 100 kr 1981 C 0812G Si142	0-01	120	
16	39	DK 100 kr 1982 G 2821C Si142	01	120	
17	39	DK 10 kr 1973 C8736B Si133	01	22	
18	39	DK 20 kr 1979 A0792B Si140	01	33	
19	39	USA 4 stk 1863-64 Kopi	Lot	10	
20	39	D 10 stk notgeld	Lot	15	
21	39	DK Sønderborg 50 pf Si96A	0	15	
22	39	Norge 50 kr 1996	1	30	
23	182	Notgeld 28 stk fra Tyskland, Østrig, Ungarn	Lot	h.b.	
24	182	D 10 stk forsk notgeld	0	50	
25	182	D 10 stk forsk notgeld	0	50	
26	182	D 10 stk forsk notgeld	0	50	
27	182	D 10 stk forsk notgeld	0	50	
28	182	D 10 stk forsk notgeld	0	50	
29	182	D 10 stk forsk notgeld	0	50	
30	182	D 10 stk forsk notgeld	0	50	
31	182	D 10 stk forsk notgeld	0	50	
32	182	D 10 stk forsk notgeld	0	50	
33	182	D 10 stk forsk notgeld	0	50	
34	182	DK Lodberg nødpenge katalog	Ny	125	
35	182	Frankrig 20 franc 1984	1	h.b.	

36	182	Tunesien 1 dinar seddel 1972	1	h.b.	
		Mønter			
37	182	DWI 10 sk 1845 Si12.2	1++	200	
38	182	DK Ulandshjælp 1962	0	h.b.	
39	182	DK 1 øre 1894	1+	10	
40	182	DK 2 øre 1897	1	10	
41	182	USA 5 x ¼ dollar Beautiful America 2010 D	0	45	
42	182	USA 5 x ¼ dollar Beautiful America 2011 D	0	45	
43	182	DK 5 øre 1899	1+	100	
44	182	DK 10 øre 1904	1	70	
45	182	DK 25 øre 1894	1	40	
46	182	DK 1 kr 1892	1(+)	50	
47	182	DK 1 kr 1898	1++	400	
48	182	DK 2 kr 1875	1(+)	80	
49	182	DK 2 kr 1899	1	400	
50	38	D 25 pfennig Deutsches Reich 1910A	1+	20	
51	38	D 50 rentenpfennig 1925 A	1+	25	
52	38	Afrika 5 stk. primitiv betalingsmiddel (Cowry shell)	Pæne	20	
53	38	DK 1 emblem De Danske Forsvarsbrødre	Pæn	45	
54	38	DK 1 emblem Dansk Forsvarsbrødre 40 års jub.	Pæn	45	
55	38	Norge 150 års minde for udvandrene 5 krone 1975	0	35	
56	38	Færøerne 5 øre 1941	1++	50	
57	38	DK 1 krone 1959	01	75	
58	38	DK 2 krone 1959	0	125	
59	38	DK 1 skilling 2.1 H 15 A 1812	1++	40	
60	38	DK 1 rigsbankskilling 17-H 37 1818	1-1+	65	
61	86	DK Mejeritegn Skelde 1 liter S.K.M. mælk	1+	200	
62	86	DK Mejeritegn Bevtoft sødmælk Sømod 6471	1+	60	
63	86	DK Mejeritegn Bevtoft SK. Mælk Sømod 6470	1+	60	
64	86	DK 1 krone falsk 1948	1+	25	
65	86	DK 5 krone falsk 1961	1+	25	
66	86	D Düsseldorf Schautaler sølv (1719) kopi 1988	Proof	45	
67	86	D 2 Euro kreissparkasse Segeberg 1997	0	20	

68	86	D 10 Euro Europa 1997	0	75	
69	86	Sverige Carl XVI Gustaf og Silvia bryllup 1976	Proof	50	
70	86	DK Bronze medalje Grønland Det Danske Rige 1983	0	40	
71	86	Norge Bronze Norges Medaljen 1980	0	40	
72	39	DK Marchmedalje Esbernhus Lænken 4 forsk.	0	32	
73	39	DK Marchmedalje Værn naturen 2 forsk.	0	16	
74	39	DK Marchmedalje Trim 3 forsk.	0	24	
75	39	DK Marchmærke stof Trim 1 stk.	0	8	
76	39	DK Værktøjstegn Danfoss 5 stk.	Lot	20	
77	39	DK Værktøjstegn Danfoss 5 stk.	Lot	20	
78	39	DK polet VHIDSOK Trøsbøl	1+	8	
79	39	DK Polet Statsfængsel Vridsløselille	01	8	
80	39	DK 1 sechling 1850 Si22 H19	1+	35	
81	39	DK 2 kr 1938	1	30	
82	39	DK 2 øre 1907, 1920	1+	14	
83	39	Kina Xian kopi fra udgravning Terracottakrigere	1+	12	
84	39	DK 10 kr 1909 guld	0	1000	
85	39	DK 10 kr 1917 guld	0	975	
86	57	DK sort hvidt foto af C10 i ramme 24,5 x 18,5 cm	Pæn	50	
87	43	DK 10 kr 2005 guld Skyggen Si9	0	2200	
88	43	DK 10 kr 1908	01	975	
89	43	DK F5 1 kurant dukat 1761 Si21.5 H22E	01	4200	
90	43	Preussen 20 mark 1912J guld	01	2200	
91	9	DK 2 kr 1930 jub	01	40	
92	9	DK 2 kr 1958 jub	0	55	
93	9	DK 2 kr 1958 jub	0	55	
94	9	DK 2 kr 1958 jub	0	55	
95	9	DK 2 kr 1958 jub	0	55	
96	7	CH 2 fr 1965 sølv 10g 83%	0	5	
97	7	DK 1 kr 1925,26, 29, 30, 31, 34, 35, 36, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47 alle med lim rester på bagside	lot	55	
98	7	DK 2 kr 1924, 25, 26, 36, 38, 39, 40, 41 alle med lim rester på bagside	lot	60	

99	7	DK 25 øre 1924-1947 excl 1933 og 1935 alle med lim rester på bagside	lot	55	
100	7	DK 25 øre 1933 lim rester på bagside	1(+)	25	
101	7	DK 25 øre 1935 lim rester på bagside	1(+)	20	
102	7	DK 25 øre 1913, 15, 18,19, 20, 21 alle med lim rester på bagside	Lot	15	
103	7	DK 25 øre 1916 lim rester på bagside	1+	15	
104	7	DK 10 øre 1924-1941kob.nik., 1946 alle med lim rester på bagside	lot	10	
105	7	DK 10 øre 1914-1921 alle med lim rester på bagside	Lot	30	
106	7	DK 1 kr 1875,1876	1-	20	
107	7	DK Hækkerup sæt	0	5	
108	7	DK Hækkerup sæt	0	5	
109	7	DK 1 kr 1915	1++	7	
110	7	DK 2 kr 1875	1-	10	
111	7	DK 1 sk 1856, 1863 4 sk 1856	Lot	h.b.	
112	7	DK 2 øre 1883?, 5 øre 1943, Færøerne 5 øre 1941	1-, 1(+),1 +	20	
113		DK Medalje 8 forsk. Danmark under besættelsen udgivet af Mønthuset	0	300	
114		DK Medalje 9 forsk. Danmarks Historie udgivet af Mønthuset	0	330	
115		DK 10 kr 2005 jub HC Andersen	0	125	
116		DK 2 kr 1897	1(+)	400	
		Sedler			
117		D 11 forsk notgeld	0	55	
118		D 10 forsk notgeld	0	50	
119		D 2 x 5 pf, 2 x 10 pf Geminde Satzung 31.12.17	0	25	
120		D 10, 50 pf Barenberge 01.10.19	0	20	
121		D 25 pf ukendt, 2 pf Witten 08.10.18	1,1	10	
122		D 1, 2, 5 pf Badetz 01.09.18	01-1+	20	
123		D 50 pf Trebsen u.å., 0,5 m Exin 09.08.14	01,1+	20	
124		D 10 pf Zlatow 14.02.17, 10 pf Schirmer 31.12.18	1+	20	
125		D 10, 15, 25, 50 pf Stambach 15.05.17	0	40	

 : se billede på www.nfns.dk

Hammerslagspris ved medlemssalg og auktion den 14. marts 2017

Nr.	Pris	Nr.	Pris	Nr.	Pris	Nr.	Pris	Nr.	Pris	Nr.	Pris
1	35	22		43	80	64	100	85		106	5
2		23		44	30	65	1900	86	20	107	20
3	75	24	5	45	42	66		87		108	20
4	35	25		46	1925	67		88		109	62
5		26	100	47	975	68	50	89	140	110	54
6	410	27	20	48		69	35	90		111	54
7	30	28		49		70		91		112	52
8		29		50		71		92		113	26
9		30		51		72		93		114	5
10		31		52		73	24	94		115	22
11		32	30	53		74	15	95		116	30
12		33		54		75		96	46	117	14
13	24	34		55	33	76		97	5	118	16
14		35		56		77	350	98	5	119	10
15		36		57		78	84	99	5	120	18
16		37		58		79		100	20	121	
17		38		59	32	80	55	101	32	122	15
18		39		60	2150	81	200	102	60	123	
19		40		61		82	30	103	72	124	5
20		41		62	48	83		104	5	125	5
21	16	42		63	400	84	54	105	10	©	

Numismatisk Forening afholder medlemsmøde med auktion **tirsdag den 12. september 2017 kl. 19.30** i NygadeHuset i Aabenraa.

Da foreningens beholdning af kommission mønter er ved at være solgt, vil vi gerne opfordre medlemmerne til at indlevere mønter til salg.